

FOTOGRAFIJA V POSEBNEM PROGRAMU VZGOJE IN IZOBRAŽEVANJA / Tanja Šoštarich Tasič, specialna pedagoginja, Center Janeza Levca Ljubljana, OVI Jarše Ljubljana

KLIK, KLIK, PA SI NA FACEBOOKU!

Fotografija ni samo KLIK, KLIK, trenutek, ko pritisneš na sprožilec fotoaparata. Pravo delo se takrat šele prične. Posneto je potrebno prenesti na računalnik, razvrstiti v mape, obdelati, natisniti, razstaviti ali kako drugače deliti z drugimi.

V učnih programih do sedaj fotografija ni bila sistematično poučevana, prisotna je le v obliki izbirnih vsebin in interesnih dejavnosti.

Še do nedavnega je bila fotografija dokaj ekskluzivna dejavnost, predvsem zaradi nezmožnosti takojšnje kontrole posnetega materiala in

dokaj zapletenega procesa izdelave fotografij.

V devetdesetih letih smo pri foto krožku v Domu ZUJL Janeza Levca z mladostniki delali predvsem v temnici različne fotografe, se učili risati s fiksirji in razvijalci in delali povečave fotografij. Že razvijanje filma je bilo za večino učencev prezahtevno opravilo.

Fotografija je bila črno-bela, ker je bila izdelava barvnih fotografij cenovno in tehnično težko dostopna. Izdelali smo fotoaparati v škatli, kamero obscuro. Spomnim se lastne navdušenosti nad polaroidnim fotoaparatom, ki je omogočal takojšnjo izdelavo fotografije.

Učenci niso imeli svojega fotoaparata, posojala sem jim svojega. Naučili so se menjave objektivov, od širokokotnega do teleobjektiva, na rezultate svojega dela so morali počakati do odhoda v temnico.

Fotografiranje z diafilmom je bila možnost za prikazovanje posnetkov. Diafilm je imel tudi večjo paleto barv. Fotografija je bila cenovno in tehnično težje dostopna za širšo uporabo, vendarle se je za zainteresirane uporabnike dokaj sistematično poučevala v fotoklubih in v šolskih krožkih.

Vsi, ki smo se učili pri analogni fotografiji, smo nekaj časa opazovali

spremembe, ki jih je prinesla digitalna fotografija. Ekskluzivnosti fotografije ni bilo več, vsi so naenkrat brez večjih naporov in tehničnega znanja delali dobre fotografije. Razlog več, da izkoristimo novo tehnologijo, učence sistematično opremimo z nujnim tehničnim predznanjem in sprejmemo fotografski način raziskovanja sveta.

MOŽNOSTI UPORABE FOTOGRAFIJE

a) Uporaba fotografij za pridobivanje učnih vsebin:

- Fotografije s pridom uporabimo pri pridobivanju in utrjevanju učnih vsebin. Takšne učne teme so družina, dom, prazniki, letni časi, počitnice. Fotografije poiščemo na spletnih straneh.
 - Učenci prinesejo svoje fotografije in jih uporabimo pri učnih temah.
- b) Fotoaparat kot pripomoček
- Fotografiranje stvari, ki jih ne želimo pozabiti.
 - Povečevanje in približevanje s fotoaparatom.

- Fotografiranje izdelkov, ki so jih ustvarili.
 - Uporaba fotografije za izdelavo voščilnic.
 - Fotografije za koledar.
- c) **Fotografiranje**
- Fotografije učencev uporabimo za določitev sedežnega reda – poleg imena učenca je na šolski klopi tudi njegova fotografija.
 - Fotografija za določitev dežurnega učenca.

- S simbolom meseca, v katerem je učenec rojen, in z njegovo fotografijo označimo rojstne dneve.
- Razredna fotografija na začetku šolskega leta in na koncu šolskega leta.
- Fotografiramo šolski okoliš, pomembne osebe v šoli – ravnateljico, učiteljice, strokovne delavce, osebje.
- Fotografiranje šolskih dogodkov, proslav.
- Obdelava posnetkov, ki so jih posneli doma.
- Natis fotografije.
- Objava fotografij v šolskem časopisu in objavljanje na spletnih straneh.
- Sodelovanje na foto natečajih.
- Priprava razstave.
- Sodelovanje na Abilimpijadi.

d) Fotografija za ozaveščanje

- Učenci s posebnimi potrebami niso pogosto prisotni na fotografijah kot portretiranci.
- Velja zmotno prepričanje, da starši ne dovolijo fotografiranja svojih otrok. Fotografu, ki mu zaupajo, bodo to z veseljem dovolili.
- V Centru Janeza Levca Ljubljana smo pripravili že dve fotografski razstavi ob 21. marcu, svetovnem dnevu Downovega sindroma, in obe sta naleteli na lep odziv.
- Dobra fotografija nagovori, ozavešča in je spoštljiva do portretiranca in gledalca.

e) Fotografija kot interesna dejavnost

Interesna dejavnost učitelju in učencu omogoča bolj poglobljeno in ustvarjalno izražanje. Pogoj za vključitev v interesno dejavnost je lasten fotoaparati.

Interesna dejavnost se izvaja po pouku z manjšim številom učencev, najmanj z dvema. Vključuje delo na terenu in obdelavo fotografij na računalniku.

- Delo na terenu – ogled fotografskih razstav, iskanje motivov, fotografiranje.
- Obdelava fotografij – fotografije prenesemo na računalnik, razvrstimo v mape, posamezne fotografije

obdelamo v programu za obdelavo fotografij.

- Sodelovanje na natečajih – fotografije pošiljamo na natečaje. Vedno navedemo ime učenca in ime mentorja.
- Priprava razstav – pomoč učencu pri natisu fotografij, izdelavi vabil in organizaciji razstave.

Delo v manjši skupini omogoča odprt pogovor, odprejo se tudi teme, ki jih učenci pred razredom težko izpostavijo. Fotografiranje je odbiranje trenutkov, ki so pritegnili našo pozornost. Nemiren učenec se za trenutek umiri, ustavi in samega sebe spozna tudi v drugačni luči. Negovoreči učenci s fotografijo komunicirajo na neverbalen način.

Postavlja se vprašanje, ali je lahko ukvarjanje s fotografijo tudi terapija. Pogosto se za takšno dejavnost uporablja izraz fototerapija. Če terapija pomeni, da izvajanje neke dejavnosti pozitivno vpliva na izvajalca neke dejavnosti in na okolico, potem je

fotografija lahko tudi fototerapija. Ukvarjanje z dejavnostjo, kjer v ospredju ni handicap, ampak talent, poseben način izražanja, potem je fotografija lahko tudi terapevtska. V umetnosti namreč veljajo drugačna pravila: ni nekaj, kar je samo prav, ali nekaj, kar je narobe. Prav je, da tudi na področju posebnih potreb izkoriščamo prednosti, ki jih s sabo prinaša napredek.

LITERATURA

Peljhan Matej in Kravanja Jure (2012) Fotografija za osebe s posebnimi potrebami. *Didakta*, let. 22 (št. 157): str. 28–30.

Sontag Susan (1982) *Esej o fotografiji*. Beograd: Studentski izdavaški center.